

Nr 7.

*Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion
angående ökat anonymitetsskydd för tidningskor-
respondenter i de nordiska länderna.*

Uti en inom andra kammaren väckt, till konstitutionsutskottet hänvisad motion, nr 21, av herr *Ståhl*, hemställes, att riksdagen måtte besluta »att hos Kungl. Maj:t hemställa om initiativ till sådan enhetlig lagstiftning på tryckfrihetsrättens område, att i de nordiska länderna verksamma tidningskorrespondenter beredas samma anonymitetsskydd som lämnas här i riket bosatta och verksamma korrespondenter».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

I överensstämmelse med de i § 86 regeringsformen fastställda grunderna för en allmän tryckfrihet och till säkerställande av ett fritt meningsutbyte och en allsidig upplysning fastslår 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen, att det skall stå varje svensk medborgare fritt att, med iakttagande av de bestämmelser som äro i tryckfrihetsförordningen meddelade till skydd för enskild rätt och allmän säkerhet, i tryckt skrift yttra sina tankar och åsikter, offentliggöra allmänna handlingar samt meddela uppgifter och underrättelser i vad ämne som helst; det skall ock stå en var fritt att, i alla de fall då ej annat är i tryckfrihetsförordningen föreskrivet, för offentliggörande i tryckt skrift till dess författare eller utgivare eller, om för skriften finnes särskild redaktion, till denna meddela uppgifter och underrättelser i vad ämne som helst.

I 13 kap. tryckfrihetsförordningen meddelas särskilda föreskrifter om utrikes tryckta skrifter. Enligt 5 § skall bestämmelsen i 1 kap. 1 § andra stycket angående meddelande av uppgifter och underrättelser för offentliggörande i tryckt skrift även gälla meddelande för offentliggörande i skrift, som tryckes utom riket, om ej meddelandet avser förhållande, vars röjande skulle innefatta brott mot rikets säkerhet eller varom meddelaren eljest enligt lag haft att iakttaga tystnad; är meddelandet i sådant hänseende straffbart, skall gälla vad därom är stadgat.

Enligt 14 kap. 5 § andra stycket tryckfrihetsförordningen är utlänning, såvitt ej annat följer av samma förordning eller annan lag eller författning, likställd med svensk medborgare. Bestämmelsen hade föreslagits av 1944 års tryckfrihetssakkunniga, vilka i sitt betänkande i ämnet (SOU 1947: 60) framhållit, att någon av grundlagen sanktionerad tryckfrihet icke tillkom-

me annan än svensk medborgare men att enligt allmänna grundsatser torde gälla, att utlänning här i riket principiellt ägde komma i åtnjutande av samma rättsliga garantier såväl i materiellt som processuellt hänseende som svensk medborgare, liksom han å andra sidan vore underkastad samma skyldigheter. En konsekvens av denna ståndpunkt vore att, i den mån särskilda bestämmelser icke vore meddelade, tryckfrihetsförordningen måste anses reglera även utlännings utövning av tryckfriheten. Till klarläggande av lagstiftningens ställning till denna fråga hade en uttrycklig bestämmelse i ämnet ansetts böra upptagas i förslaget. Det av de sakkunniga föreslagena stadgandet inflöt oförändrat i nya tryckfrihetsförordningen.

I sitt betänkande hade de sakkunniga bl. a. behandlat en i augusti 1947 dagtecknad skrivelse till chefen för justitiedepartementet från Publicistklubben, Svenska tidningsutgivareföreningen och Svenska journalistföreningen, vari hemställdes, att chefen för justitiedepartementet ville fästa de sakkunnigas uppmärksamhet på frågan om skydd för den svenska pressens korrespondenter i utlandet, i varje fall i de nordiska länderna, samt att problemet måtte upptagas till överläggning inom det nordiska lagstiftningsarbetet. I anledning härav ansågo sig de sakkunniga böra framhålla angelägenheten av att de närmare villkoren för den fria nyhetsförmedlingen mellan de nordiska länderna närmare klarlades.

Den genom nu förevarande motion väckta frågan angående vissa lättnader i nyhetsförmedlingen mellan de nordiska länderna — vilkas tryckfrihetslagstiftning i väsentliga stycken avviker från varandra — har alltså uppmärksammanats av 1944 års tryckfrihetssakkunniga. Till den uppfattning som uttalats av dessa vill utskottet ansluta sig. Emellertid får utskottet framhålla, att till de sakkunniga för nordiskt samarbete på medborgarskapsrättens område har överlämnats riksdagens skrivelse nr 131 år 1947, vari riksdagen hemställt, att Kungl. Maj:t ville låta utreda frågan om ökad delaktighet för danska, finländska, isländska och norska medborgare i de rättigheter och förmåner, som enligt svensk rätt tillkomme svenska medborgare. I skrivelsen anhöll riksdagen även, att Kungl. Maj:t, vid den tidpunkt Kungl. Maj:t funne lämplig, ville hos de övriga nordiska ländernas regeringar hemställa om samarbete för gemensam reglering av nordiska medborgares rättsställning i annat land än hemlandet. Vidare får utskottet erinra om att de delegerade för nordiskt samarbete på lagstiftningens område skola följa den nordiska lagstiftningen i de delar, som äro av intresse för samarbetet, lämna och mottaga underrättelse angående tilltänkt revision av gemensamma nordiska lagar eller annat lagstiftningsarbete av gemensamt intresse samt föreslå inledande av samarbete. Utskottet, som finner det vara av betydelse att spörsmålet om nyhetsförmedlingen mellan de nordiska länderna göres till föremål för gemensamma överläggningar mellan dessa länder samt förutsätter att så kommer att ske, anser emellertid i nuvarande läge något initiativ från riksdagens sida i förevarande fråga ej vara av behovet pakallat och hemställer alltså,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 mars 1950.

På konstitutionsutskottets vägnar:

HARALD HALLÉN.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Jones Erik Andersson, Karl August Johanson, Elmgren, Herlitz, Björck, Gustav Emil Andersson, Sandberg*, Damström och Georg Pettersson; samt

från andra kammaren: herrar Hallén, von Friesen*, Fast, Pettersson i Norregård, Spångberg, Nolin, Olsson i Mora, Nordkvist, fru Svedberg och herr Edberg.

* Ej närvarande vid justeringen.
